

Проценко В.М.

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри туризму,
документних та міжкультурних комунікацій
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

Protsenko Valentyna

Open International University of Human Development «Ukraine»

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ЯК СТРАТЕГІЧНА ОСНОВА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ПОВЕДІНКОЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

KNOWLEDGE ECONOMY AS A STRATEGIC BASIS FOR INTENSIFICATION OF MANAGEMENT OF ECONOMIC BEHAVIOR OF INDUSTRIAL RAILWAY ENTERPRISES

В статті визначено, що в сучасних умовах промисловим підприємствам залізничного транспорту необхідно вчасно реагувати на динамічні зміни внутрішнього та зовнішнього середовища шляхом створення і освоєння нових знань, які формуються в результаті творчого процесу. Пошук нової наукової парадигми, що вимагає глобалізації знань, що є підґрунтям до формування наступної стадії розвитку людства, пов'язаного з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та дозволяє удосконалювати процеси генерації знань і використовувати їх в якості основного ресурсу економічного розвитку промислових підприємств залізничного транспорту. Виокремлено, що в економіці знань спостерігається залежність продукту, який виготовляється від результатів використання нових знань (виробничим ресурсом поряд з працею і капіталом). Отже, очевидними стають факти про те, що переваги в конкретних конкурентних позиціях будуть у тих промислових підприємств залізничного транспорту, які мають більше інноваційних знань, ніж їх конкуренти. А інноваційні знання нададуть їм можливість змінювати існуючі та встановлювати нові вимоги, які дозволяють стати їм лідерами в галузі. Протягом всього періоду існування суспільство швидко рухається вперед, шляхом подолання різних етапів розвитку, які характеризуються з позицій переваг використання ресурсів, що беруть участь в економічній діяльності промислових підприємств залізничного транспорту та технологічними укладами, направлених на трансформацію при зміні ресурсів. Економіка знань є фактором розвитку промислових підприємств залізничного транспорту, що здійснюється в першу чергу за рахунок нематеріальних чинників, основу яких складають знання і людський капітал. Розвиток економіки знань формується на двох рівнях: макроекономіка знань (концентрує свою увагу на проблемі макроекономічного зростання, заснованого на збільшенні ролі знань); мікроекономіка знань (розглядає управління бізнес-процесів підприємства крізь призму знань). Обидва рівня мають велике значення, але сконцентруємо увагу саме на мікрорівні, оскільки в умовах ринкових відносин промислові підприємства займають ключове місце в розвитку економіки. Науковцями досліджуються різні фактори внутрішнього та зовнішнього середовища та оцінюється їх вплив на підвищення стійкості розвитку промислових підприємств залізничного транспорту. Одним з важливих факторів, у сучасних умовах господарювання, є ефективне використання нових знань і управління новими знаннями на промислових підприємств залізничного транспорту. Особливо звертається увага на переваги стратегічного розвитку і націленість промислових підприємств залізничного транспорту на пошук та генерування нових знань, що є підґрунтям їх інноваційного розвитку. Визначено, що інтелектуальний капітал розглядається як основний стратегічний ресурс розвитку промислових підприємств залізничного транспорту. Найважливішим завданням управління є створення механізму акумуляції та ефективного використання нових знань, які зможуть забезпечити промисловим підприємствам залізничного транспорту значні конкурентні переваги. З'ясовано, що розвиток промислових підприємств залізничного транспорту залежить саме від використання нових знань, а конкурентоспроможність виготовленої продукції залежить від інноваційної складової закладених в ній ідей.

Ключові слова: управління, промислові підприємства залізничного транспорту, економіка знань конкурентоспроможність, людський капітал.

В статье определено, что в современных условиях промышленным предприятиям железнодорожного транспорта необходимо своевременно реагировать на динамические изменения внутренней и внешней среды путем создания и освоения новых знаний, которые формируются в результате творческого процесса. Поиск новой научной парадигмы, требует глобализации знаний, что является основой к формированию следующей стадии развития человечества, связанного с развитием информационно-коммуникационных технологий и позволяет совершенствовать процессы генерации знаний и использовать их в качестве основного ресурса экономического развития промышленных предприятий железнодорожного транспорта. Выделено, что в экономике знаний наблюдается зависимость продукта, который производится от результатов использования новых знаний (производственным ресурсом наряду с трудом и капиталом). Итак, очевидными становятся факты о том, что преимущества в конкретных конкурентных позициях будут в тех промышленных предприятий железнодорожного транспорта, имеющих более инновационных знаний, чем их конкуренты. А инновационные знания предоставят им возможность изменять существующие и устанавливать новые требования, которые позволяют стать им лидерами в отрасли. В течение всего периода существования общество быстро движется вперед, путем преодоления различных этапов развития, которые характеризуются с позиций преимуществ использования ресурсов, участвующих в экономической деятельности промышленных предприятий железнодорожного транспорта и технологическими укладами, направленных на трансформацию при изменении ресурсов. Экономика знаний является фактором развития промышленных предприятий железнодорожного транспорта, осуществляется в первую очередь за счет нематериальных факторов, основу которых составляют знания и человеческий капитал. Развитие экономики знаний формируется на двух уровнях: макроэкономика знаний (концентрирует свое внимание на проблеме макроэкономического роста, основанного на увеличении роли знаний); микроэкономика знаний (рассматривает управление бизнес-процессов предприятия через призму знаний). Оба уровня имеют большое значение, но сконцентрируем внимание именно на микроуровне, поскольку в условиях рыночных отношений промышленные предприятия занимают ключевое место в развитии экономики. Учеными исследуются различные факторы внутренней и внешней среды и оценивается их влияние на повышение устойчивости развития промышленных предприятий железнодорожного транспорта. Одним из важных факторов, в современных условиях хозяйствования, является эффективное использование новых знаний и управления новыми знаниями на промышленных предприятиях железнодорожного транспорта. Особенно обращается внимание на преимущества стратегического развития и нацеленность промышленных предприятий железнодорожного транспорта на поиск и генерирование новых знаний, что является основой их инновационного развития. Определено, что интеллектуальный капитал рассматривается как основной стратегический ресурс развития промышленных предприятий железнодорожного транспорта. Важнейшей задачей управления является создание механизма аккумуляции и использования новых знаний, которые смогут обеспечить промышленным предприятиям железнодорожного транспорта значительные конкурентные преимущества. Установлено, что развитие промышленных предприятий железнодорожного транспорта зависит именно от использования новых знаний, а конкурентоспособность выпускаемой продукции зависит от инновационной составляющей заложенных в ней идей.

Ключевые слова: управление, промышленные предприятия железнодорожного транспорта, экономика знаний конкурентоспособность, человеческий капитал.

The article determines that in modern conditions, railway industry enterprises need to respond in a timely manner to dynamic changes in the internal and external environment by creating and mastering new knowledge that is formed as a result of the creative process. The search for a new scientific paradigm requires the globalization of knowledge, which is the basis for the formation of the next stage of human development associated with the development of information and communication technologies and allows us to improve the processes of knowledge generation and use them as the main resource for the economic development of industrial enterprises of railway transport. It is emphasized that in the knowledge economy there is a dependence of a product that is produced on the results of using new knowledge (a productive resource along with labor and capital). So, the facts become clear that the advantages in specific competitive positions will be in those industrial enterprises of railway transport having more innovative knowledge than their competitors. And innovative knowledge will provide them with the opportunity to change existing and establish new requirements that allow them to become leaders in the industry. Throughout the entire period of existence, society quickly moves forward by overcoming the various stages of development, which are characterized from the standpoint of the advantages of using the resources involved in the economic activity of industrial enterprises of railway transport and technological patterns aimed at transforming when resources change. The knowledge economy is a factor in the development of industrial enterprises of railway transport, carried out primarily due to intangible factors, the basis of which is knowledge and human capital. The development of the

knowledge economy is formed at two levels: macroeconomics of knowledge (focuses on the problem of macroeconomic growth based on the increasing role of knowledge); microeconomics of knowledge (considers the management of enterprise business processes through the prism of knowledge). Both levels are of great importance, but we will focus on the micro level, since in the conditions of market relations industrial enterprises occupy a key place in the development of the economy. Scientists study various factors of the internal and external environment and evaluate their impact on increasing the sustainability of the development of industrial enterprises of railway transport. One of the important factors in modern business conditions is the effective use of new knowledge and the management of new knowledge at industrial enterprises of railway transport. Particular attention is paid to the advantages of strategic development and the focus of industrial railway enterprises on the search and generation of new knowledge, which is the basis of their innovative development. It is determined that intellectual capital is considered as the main strategic resource for the development of industrial enterprises of railway transport. The most important management task is to create a mechanism for accumulating and using new knowledge that can provide significant competitive advantages to industrial railway enterprises. It was established that the development of industrial enterprises of railway transport depends on the use of new knowledge, and the competitiveness of products depends on the innovative component of the ideas embedded in it.

Key words: management, industrial enterprises of railway transport, knowledge economy competitiveness, human capital.

Постановка проблеми. В сучасних умовах промисловим підприємствам залізничного транспорту необхідно вчасно реагувати на динамічні зміни внутрішнього та зовнішнього середовища шляхом створення і освоєння нових знань, які формуються в результаті творчого процесу.

Пошук нової наукової парадигми, що вимагає глобалізації знань, що є підґрунтям до формування наступної стадії розвитку людства, пов'язаного з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та дозволяє удосконалювати процеси генерації знань і використовувати їх в якості основного ресурсу економічного розвитку промислових підприємств залізничного транспорту.

В економіці знань спостерігається залежність продукту, який виготовляється від результатів використання нових знань (виробничим ресурсом поряд з працею і капіталом). Отже, очевидними стають факти про те, що переваги в конкретних конкурентних позиціях будуть у тих промислових підприємств залізничного транспорту, які мають більше інноваційних знань, ніж їх конкуренти. А інноваційні знання надають їм можливість змінювати існуючі та встановлювати нові вимоги, які дозволяють стати їм лідерами в галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями визначення ролі економіки знань в процесі інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких: В. Геєць [1], П. Друкер [2], Т. Корнєєва [3], Д. Лук'яненко, О. Лук'яненко та О. Дорошенко [5], А. Маслов [6], В. Прохорова [7; 8], Л. Федулова [9], А. Штангрет [9] та ін.

Незважаючи на значний внесок науковців в визначення ролі економіки знань в процесі інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту, залишаються недостатньо розглянутими питання у зв'язку зі сталими змінами внутрішнього та зовнішнього середовища.

Метою дослідження є визначення ролі економіки знань в процесі інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в турбулентних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом всього періоду існування суспільство швидко рухається вперед, шляхом подолання різних етапів розвитку, які характеризуються з позицій переваг використання ресурсів, що беруть участь в економічній діяльності промислових підприємств залізничного транспорту та технологічними укладами, направлених на трансформацію при зміні ресурсів.

Економіка знань є фактором розвитку промислових підприємств залізничного транспорту, що здійснюється в першу чергу за рахунок нематеріальних чинників, основу яких складають знання і людський капітал.

Розвиток економіки знань формується на двох рівнях:

макроекономіка знань (концентрує свою увагу на проблемі макроекономічного зростання, заснованого на збільшенні ролі знань);

мікроекономіка знань (розглядає управління бізнес-процесів підприємства крізь призму знань).

Обидва рівня мають велике значення, але сконцентруємо увагу саме на мікрорівні, оскільки в умовах ринкових відносин промис-

лові підприємства займають ключове місце в розвитку економіки.

Науковцями досліджуються різні фактори внутрішнього та зовнішнього середовища та оцінюється їх вплив на підвищення стійкості розвитку промислових підприємств залізничного транспорту. Одним з важливих факторів, у сучасних умовах господарювання, є ефективно використання нових знань і управління новими знаннями на промислових підприємств залізничного транспорту. Особливо звертається увага на переваги стратегічного розвитку і націленість промислових підприємств залізничного транспорту на пошук та генерування нових знань, що є підґрунтям їх інноваційного розвитку.

Спочатку була економіка, заснована на фізичній праці, її змінила індустріальна економіка, яка базується на використанні природних ресурсів, а на зміну останньої поступово приходить економіка, що базується на знаннях (рис. 1).

Аналіз вітчизняної та зарубіжної практики надає можливість розвитку систем управління новими знаннями (інтелектуальним капіталом) та констатує про необхідність і можливість ефективного їх застосування для підвищення рівня конкурентоспроможності промислових підприємств залізничного транспорту.

До інтелектуального капіталу промислових підприємств залізничного транспорту відносяться сукупність знань, інформації, досвіду, кваліфікації та мотивації персоналу, організаційних можливостей і технологій, спроможних забезпечувати конкурентоспроможність продукції підприємств на вітчизняних та світових ринках.

Нові знання виникають в процесі послідовного перетворення зовнішніх даних в інформацію і потім у внутрішні знання промислових під-

приємств залізничного транспорту. На підставі аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової літератури сформовано класифікацію видів знань, що наведено на рис. 2.

Інтелектуальний капітал розглядається як основний стратегічний ресурс розвитку промислових підприємств залізничного транспорту. Найважливішим завданням управління є створення механізму акумуляції та ефективного використання нових знань, які зможуть забезпечити промисловим підприємствам залізничного транспорту значні конкурентні переваги.

Результати наукової діяльності промислових підприємств залізничного транспорту стають визначальною силою в процесі розвитку їх економіки за рахунок ефективного використання працівників, їх рівня освіти, професійних навичок та вмінь, творчого мислення і креативних підходів до вирішення різних завдань тощо. Отже, в останні періоди простежується тенденція підвищення уваги до значущості людського капіталу та значного зростання ролі нових знань в економічних процесах.

Нові знання стають найважливішим фактором, що визначає конкурентні переваги промисловим підприємствам залізничного транспорту на ринку. Можна стверджувати про наступаючий новий етап економічного розвитку промисловим підприємствам залізничного транспорту, а саме – економіці знань. Економіку знань можна розглянути з декількох ракурсів. Так, наприклад, вона може виступати в якості деякої сукупності господарських процесів, пов'язаних із застосуванням знань, або ж як наука, що досліджує дані процеси.

Запропоновано науково-практичний підхід до інтенсифікації управління економічною поведінкою на основі економіки знань (рис. 3).

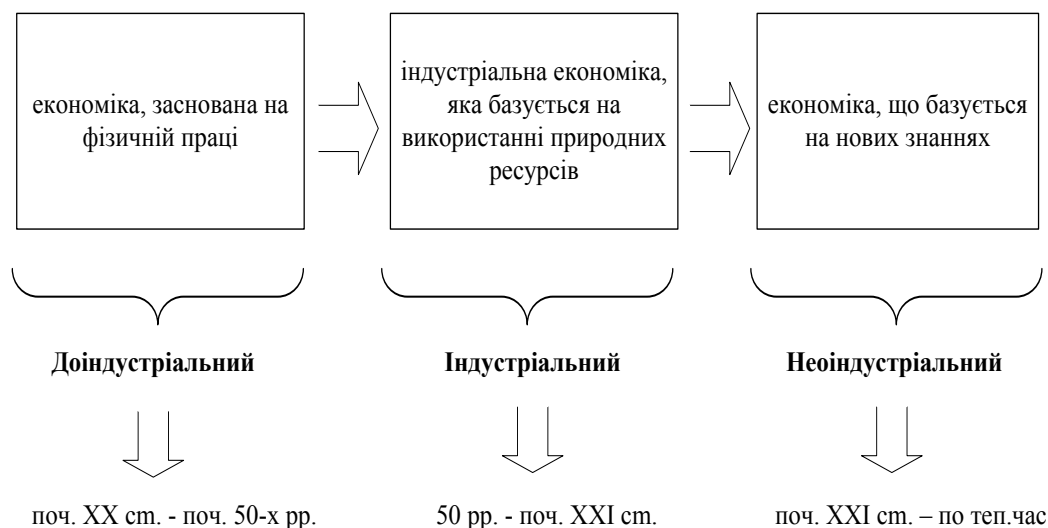

Рис. 1. Еволюційні етапи формування економіки

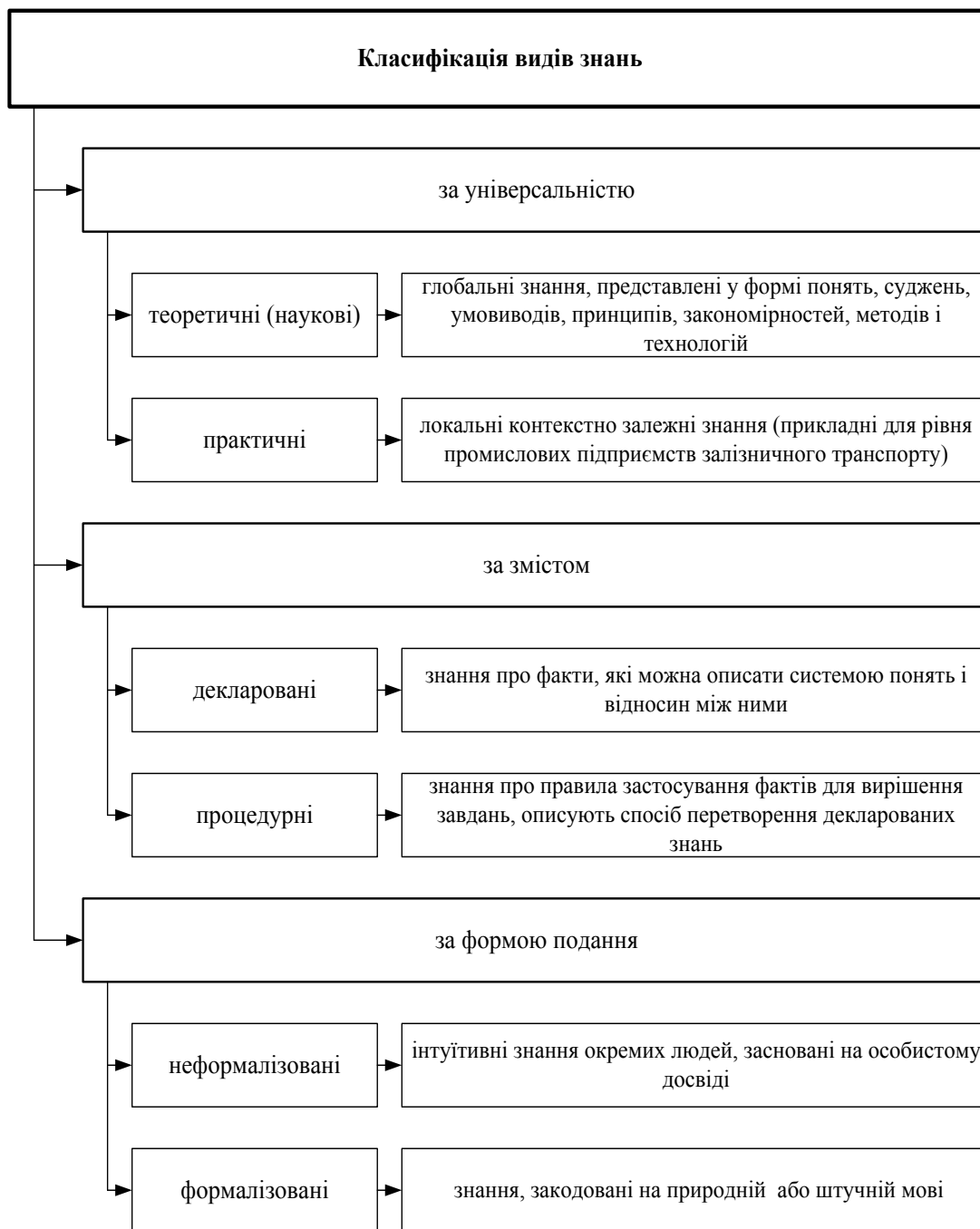

Рис. 2. Класифікація видів знань

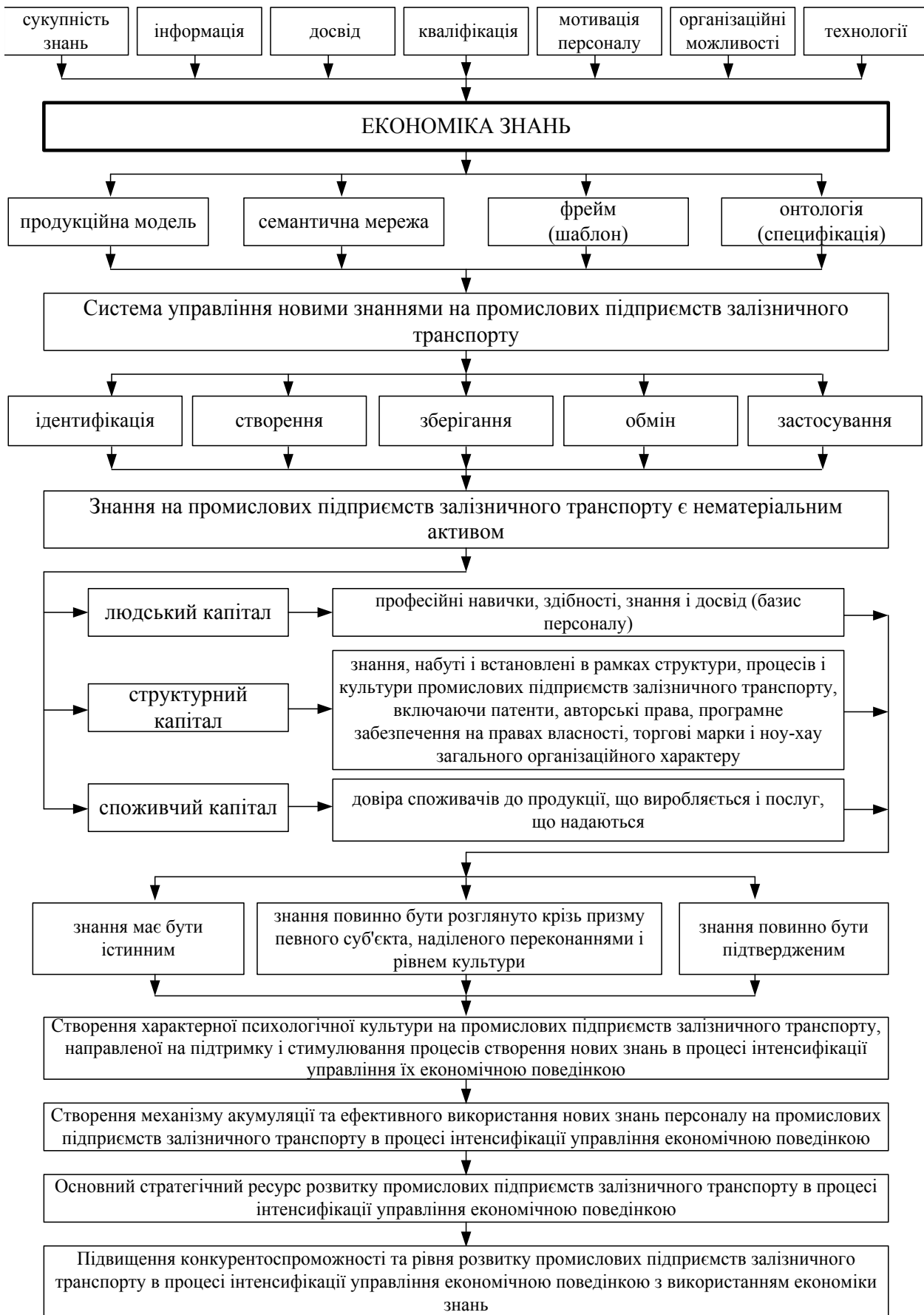
Знання промислових підприємств залізничного транспорту є нематеріальним активом і складає основу інтелектуального капіталу, що включає: людський капітал – професійні навички, здібності, знання і досвід (базис співробітника); структурний капітал – знання, набуті і встановлені в рамках структури, процесів і культури організації, включаючи патенти, авторські права, програмне забезпечення на правах власності, торгові марки і ноу-хау загального організаційного характеру; споживчий капітал – довіра споживачів до продукції, що поставляється і послуг.

На думку більшості науковців, знання, мають відповідати певним критеріям:

знання має бути істинним, оскільки міра істинності визначає цінність самого знання. У загальному сенсі істину можна позначити як певну характеристику, що забезпечує можливість збігу наукового знання з об'єктивною реальністю.

знання повинно бути підтвердженим, характеризуватися наявністю доказів, обґрунтування істинності;

знання повинно бути розглянуто крізь призму певного суб'єкта, наділеного переконаннями і рівнем культури, а також власти-

Рис. 3. Науково-практичний підхід до інтенсифікації управління економічною поведінкою на основі економіки знань

вими йому особистісними характеристиками, такими, як воля, мораль тощо.

Послідовним продовженням змін на промислових підприємств залізничного транспорту є створення характерної психологічної культури, направленої на підтримку і стимулювання процесів створення нових знань, мотивуючи кожного працівника до підвищення рівня власних знань. Саме персонал є фактором формування культури нових знань, що дає можливість виводити промислові підприємства залізничного транспорту на нові рівні розвитку.

Науковий аналіз економічного розвитку не може спиратися лише на традиційні економічні процеси і передумови: фінансування, стимулювання попиту, ринкові методи регулювання інновацій, комерціалізацію знань та інше у відриві від соціокультурних, етичних, психологічних, духовних, політичних факторів, поза контекстом філософського осмислення проблем.

В наукових джерелах виокремлюють чіткі вираження знаходять взаємодій, а саме: сили відштовхування (конкуренція); сили тяжіння (співпраця); сили інерції (традиції, звички).

Економіка знань має три принципові особливості: дискретність (знання як продукту); знання, подібно іншим громадським благам (створені та доступні всім без винятку); знання за своєю природою – це інформаційний продукт, що з часом стає, як звичайний матеріальний продукт.

Економіка знань відіграє значну роль в процесі інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту в турбулентних умовах господарювання. Прийняте на підставі аналізу існуючого стану промислового підприємства залізничного транспорту ефективне управлінське рішення повинно представляти собою сукупність наявного і нового знання.

Нові знання можуть виступати в якості продукту, одержуваного в ході формування інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту, де нові знання виступають в якості предмету управління, сприяючи прийняттю об'єктивних, економічно-обґрунтованих рішень, що дозволять максимально підвищити рентабельність і ефективності підприємства.

Отже, розвиток промислових підприємств залізничного транспорту залежить саме від використання нових знань, а конкурентоспроможність виготовленої продукції залежить від інноваційної складової закладених в ній ідей. На перший план виходить здатність промислових підприємств залізничного транспорту формувати, акумулювати, систематизувати, зберігати і правильно використовувати нові знання.

Прийняте на підставі аналізу існуючого стану промислових підприємств залізничного транспорту управлінське рішення представляє собою концентрацію наявного і нового знань. Знання можуть виступати в якості продукту, одержуваного в ході управлінського процесу. Однак в той же час рішення приймається керівником на підставі вже наявних знань, що були отримані раніше. Тут знання виступають в якості предмета управління, сприяючи прийняттю об'єктивних, економічно обґрунтованих рішень, що дозволяють домогтися максимальної рентабельності і ефективності підприємства. Вони дають можливість постійного моніторингу управлінцем навіть незначних змін зовнішнього і внутрішнього середовища попереджуючи наступ негативних подій і застерігаючи від поспішних і невіправданих управлінських рішень.

Основою нової економіки є людина, її знання і сам процес пізнання, а економіка все більше дематеріалізується, це свідчить про те, що сучасна господарська система не управляється виключно на основі раціональних методів і до її дослідження також не можна підходити, ґрунтуючись лише на традиційних наукових методах пізнання. В сучасних умовах господарювання все більшу роль відіграють креативні механізми пізнання.

Головний стратегічний курс в процесі інтенсифікації управління економічною поведінкою промислових підприємств залізничного транспорту направлений на формування високого рівня освіти, кваліфікації та етики працівників; надання широкого кола працівників умов для розширення знань, безперервного підвищення професійної майстерності, самовираження; використання пакетів різноманітних програм мотивації і розвиток організаційної культури.

Знання стануть не тільки самостійним продуктом і фактором виробництва, а й засобом тезаврації. Уже зараз йдеться про ефективність «інвестицій в людину». Але в суспільстві знань найкращим засобом накопичення зможуть стати самі знання. Можна вважати, що темпи «інфляції знань» за певних умов можуть бути істотно нижче темпів звичайної інфляції. Функції знань в неоіндустріальному суспільстві істотно розширюються.

Висновки. Отже, з посиленням глобалізації, знання стали одним з важливих чинників створення конкурентної переваги і сприяють генеруванню інтелектуального капіталу в господарську діяльність громадських організацій. Відповіддю на нові вимоги часу стає перехід від організаційної раціоналізації, заснованої переважно на накопиченому досвіді і використанні матеріальних активів, до всебічного застосування знань і сучасних інформаційних технологій.

В даний час стає очевидним, що успіх промислових підприємств залізничного транспорту в значній мірі залежить саме від знань, а конкурентоспроможність виготовленої продукції характеризується інноваційною складо-

вою. У даних мінливих умовах на перший план виходить здатність промислових підприємств залізничного транспорту виготовляти, акумулювати, систематизувати, зберігати і правильно використовувати знання.

Список використаних джерел:

1. Геець В.М. Україна у вимірі економіки знань / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця. К. : Основа, 2006. 592 с.
2. Друкер П.Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества. Санкт-Петербург : Изд. дом «Вильямс», 2007. 323 с.
3. Індекс економіки знань в країнах світу. Всесвітній банк. Режим доступу: <http://www.vsemirnyjbank.org/ru/about>
4. Корнеєва Т.М. Державна політика у сфері економіки знань : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Т.М. Корнеєва. К., 2010. 28 с.
5. Лук'яненко Д.Г., Лук'яненко О.Д., Дорошенко О.С. Імплементация парадигми економіки знань у стратегії національного економічного розвитку / Міжнародна економічна політика. 2013. № 2(19). С. 5–26.
6. Маслов А.О. Теорія інформаційної економіки та її інституційно-соціальні витоки. Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. пр. 2012. Вип. 27. Т. 3. С. 110–118.
7. Прохорова В.В. Теоретичні аспекти проблем економічного розвитку в умовах глобалізації / Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. праць. Вип. 30. К. : НАУ, 2009. С. 20–26.
8. Прохорова В.В., Чобіток В.І. Управління потенціалом конкурентоспроможності підприємств на засадах контролінгу : монографія. Харків : Українська інженерно-педагогічна академія, 2012. 278 с.
9. Федулова Л.І. Концептуальні засади економіки знань / Економічна теорія. 2008. № 2. С. 37–59.
10. Штангрет А.М. Економіка знань як пріоритетний напрямок розвитку світової економіки / Економічний вісник університету : наук. журнал в галузі економ. наук. Переяслав-Хмельницький, 2012. № 19/1. С. 7–9.

References:

1. Heiets V.M. Ukraina u vymiri ekonomiky znan / Za red. akad. NAN Ukrainy V. M. Heitsia. K.: Osnova, 2006. 592 s.
2. Druker P.F. Epokha razryva: oryentyry dlia nashego meniaiushchegosia obshchestva. Sankt-Peterburh: Yzd. dom «Vyliams», 2007. 323 s.
3. Indeks ekonomiky znan v krainakh svitu. Vsesvitnii bank. Rezhym dostupu: <http://www.vsemirnyjbank.org/ru/about>
4. Kornieieva T.M. Derzhavna polityka u sferi ekonomiky znan: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupe- nia kand. ekon. nauk: spets. 08.00.03 «Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom» / T.M. Kornieieva. K., 2010. 28 s.
5. Lukianenko D.H., Lukianenko O.D., Doroshenko O.S. Implementatsiia paradyhmy ekonomiky znan u stratehii natsionalnogo ekonomichnogo rozvytku / Mizhнародna ekonomichna polityka. 2013. № 2(19). S. 5–26.
6. Maslov A.O. Teoriia informatsiinoi ekonomiky ta yii instytutsiino-sotsialni vytoky. Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky: zb. nauk. pr. 2012. Vyp. 27. T. 3. S. 110–118.
7. Prokhorova V.V. Teoretychni aspekty problem ekonomichnogo rozvytku v umovakh hlobalizatsii / Problemy systemnogo pidkhodu v ekonomitsi: zb. nauk. prats. Vyp. 30. K.: NAU, 2009. S. 20–26.
8. Prokhorova V.V., Chobitok V.I. Upravlinnia potentsialom konkurentospromozhnosti pidpriemstv na zasadakh kontrolinhu: monohrafiia. Kharkiv: Ukrainaska inzhenerno-pedahohichna akademiia, 2012. 278 s.
9. Fedulova L.I. Kontseptualni zasady ekonomiky znan / Ekonomichna teoriia. 2008. № 2. S. 37–59.
10. Shtanhret A.M. Ekonomika znan yak priorytetnyi napriamok rozvytku svitovoi ekonomiky / Ekonomichnyi visnyk universytetu: nauk. zhurnal v haluzi ekonom. nauk. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2012. № 19/1. S. 7–9.